

Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre 'evsiz', evi olmayan anlamına geliyor. Evsizliğin 'çatısızlığa' indirildiği bu tanımın yanı sıra, 'evsiz barksız' da işsiz güçsüz, avare, başıboş olarak tanımlanıyor. Bu ifade evsizlere nasıl bakıldığı ile ilgili bir fikir de veriyor. Evsiz olmak, işe yaramaz ve tehlikeli olmak, bu yüzden de toplumun düzenini bozmak olarak algılanıyor. Bize göre bu tanım, suçu devletin üzerinden alıp bu insanlara yüklemek demek. Bu anlamda 'evsiz barksız' insanların ötekileştirilmesi ve dışlanması meşrulaştırılıyor.

BARINAMAYANLARA DAİR:

Evli evine, köylü köyüne; evsiz nereye?

YAZI C. ÇAĞLAR AYKAÇ - M. EZEL YILMAZ
FOTOĞRAFLAR FATİH PINAR

Büyük kentlerde sokakta yaşayan insanların sayısı hızla artıyor. Gün içinde kalabalıkların telaşla geçip gittiği metro istasyonları, otobüs durakları, tren garları, bankamatik kabinleri ve sokaklar, geceleri el ayak çekildikten sonra bazıları için ‘ev’ oluyor. Sene içinde akıllara düşmekten uzak bu insanlar, soğuk havaların hayatlarını tehdit ettiği kış aylarında gündeme geliyorlar. Şubat ayının karlı soğuklarında belediye görevlileri tarafından sokaklardan toplanıp korunaklı yerlerde barındırılan İstanbul’un ‘evsizleri’, güneşin yüzünü göstermesiyle yeniden sokaklara dönüyorlar.

Bugün İstanbul’da ya da Türkiye’deki diğer büyük şehirlerde evsizlere yönelik pek ciddi bir örgütlü çalışma yok. Oysa dünyada, özellikle Londra, New York, Paris, Tokyo, Sydney gibi başkentlerde evsiz sayısının ve bu sayının nüfusa oranının yüksek olmasının da etkisiyle durum daha farklı. Sivil toplum kuruluşları bu kentlerde çok kayda değer çalışmalar yapıyorlar. Resmî rakamlara göre 130 bin kişinin sokaklarda yaşadığı İngiltere genelinde evsizlere yardım amacıyla kurulmuş tam 700 kuruluş var. Bu kuruluşlardan Shelter’ın yalnızca Londra’da, sığınak, kadın sığınağı, sessiz sığınak, içkiciler sığınağı ve gündüz sığınağı olmak üzere beş merkezi var. Ancak bu gibi kuruluşların yardım faaliyetleri evsizlik sorununa köklü çözümler bulmak yerine “Evsizler İçin Yaşam Kılavuzu” gibi pansuman projelerle durumu meşrulaştırmaktan başka bir işe yaramıyor.

PARIS’İN DON KIŞOTLARI

Evsizler konusunda en çarpıcı girişimlerden biri geçtiğimiz sene Fransa’da evsizlerin sorununa dikkat çekmek isteyen Don Kişot’un Çocukları Derneği tarafından gerçekleştirildi. Derneğin kurucusu Augustin Legrand, “Ama yeter artık! Yolda, sokakta yatanlara yan gözle bakıp, tek söz etmeden geçmekten bıktım...” diyerek eyleme geçme kararı aldığı anda ailesinden büyük destek görmüş. Şu anda kardeşi Jean-Baptiste Legrand ile birlikte sözcülüğünü yürüttükleri hareket, resmî verilere göre sayıları 100 bine ulaşan bu insanların sorunlarına dikkat çekmek için Aralık 2006’da, Paris’in çeşitli yerlerinde evsizlerle birlikte kurdukları kırmızı çadırlar ile başladı. O zamana kadar Fransızların bile varlığından habersiz olduğu dernek, bu tarihten sonra uzun süre Fransa’nın ve dünyanın gündeminde kalmayı başardı. Her seferinde polisin müdahalelerine maruz kalan eylemciler iki hafta içinde St. Martin kanalının kıyısına 150 çadır kurmayı başardılar. Sanatçıların, partilerin, sivil toplum kuruluşlarının destek verdiği, hatta derneğin “bir akşamlığına evsiz olmanın ne demek olduğunu

görmek isteyenlere” yaptığı çağrı üzerine, gelip evsizlerle çadırlarda kaldıkları eylemde, çadırların sayısı kimi zaman 300’e kadar çıktı. Eylemciler, yıl sonunda evsizlerin koşullarının iyileştirilmesi konusundaki isteklerini “Kanal St. Martin Bildirgesi” ile hükümete iletiler. Dernek, açıklamasında özellikle barınma hakkı üzerinde durarak “tüm evsizlere derhal ev edinme hakkının tanınması ve bu konuda gerekli tedbirlerin alınmasını” istedi. Fransa’nın diğer kentlerine de yayılan hareket durdurulamayınca, hükümet 2007 Ocak ayında geri adım attı ve eylemcileri memnun eden bir dizi tedbiri açıkladı. Ne var ki geçtiğimiz eylül ayında Jean-Baptiste Legrand, hükümet tarafından verilen sözlerin tutulmadığını ve yeni bir kampanya başlatacaklarını söyledi. İnternet sitelerindeki açıklamaya göre, “evsizler için evsizler ile birlikte yürütülen sivil hareket”in iki amacından biri, dışarıda yaşamak zorunda kalan evsiz insanların yardım görebilecekleri bir yerde bir arada bulunabilmelerini sağlamak, diğeri ise evsiz ya da değil tüm vatandaşların ‘barınma hakkı’ konusunda yürütülmesi şart aktif bir politika için kamuoyu oluşturmak.

Fransa ile karşılaştırıldığında, Türkiye’de evsizler konusunda faaliyet gösteren kurumların sayı

Evsizler konusunda en çarpıcı girişimlerden biri geçtiğimiz sene Fransa’da Don Kişot’un Çocukları Derneği tarafından gerçekleştirildi (...)
Resmî verilere göre sayıları 100 bine ulaşan bu insanların sorunlarına dikkat çekmek için Aralık 2006’da, Paris’in çeşitli yerlerinde evsizlerle birlikte kurdukları kırmızı çadırlar ile başladı.

ve etkinlik açısından yetersizliği daha çok göze batıyor. Ama tabii bu durum evsizlik meselesinin bir toplumsal olgu olarak yakın zamanlarda ortaya çıkmasıyla da ilgili. İstanbul’da kimsesizlere yönelik Darülaceze Müessesesi doğrudan evsizlik sorununun çözümüne yönelik bir kurum olmamakla birlikte, uzun yıllar boyunca bu konuda gösterilebilen tek adrestir. Darülaceze Nizamnamesi’ne göre kurumun amacı “İstanbul’da doğmuş ve yerleşmiş olup da malûl, iş göremez durumda olan, geçinmesini temin edecek miktarda mala malik olmamakla beraber kazanabilme imkânlarından da aciz olduğu halde İstanbul’da veya taşrada kanunen kendisine bakacak kudrette ve mükellefiyette bulunmayanlar ve sokakta bulunmuş olanlara” hizmet etmektir.

Fransızca evsizleri tanımlamak için kullanılan 'sans domicile fixe' Türkçeye 'kalıcı meskeni olmayan' şeklinde çevrilebilir. Mesken kelimesi, 'aile', 'yuva', 'sıcaklık' gibi kavramları çağrıştıran 'ev'in (maison) yanında hayli duygusuz kalıyor. İngiliz derneklerin kullandığı "Homeless is not houseless" sloganı tam da burada anlam kazanıyor!

Ancak, toplam 715 yatak kapasiteli kurum İstanbul için yetersiz kalmaktadır; çalışanların ifadelerine göre yeni başvurular doluluk nedeniyle kabul edilememektedir.

ÇATISIZ 'AVARELER'

Bu alanda hizmet veren diğer kurumlar arasında Beyoğlu Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın erkeklere hizmet veren Beyoğlu Evsizler Evi projesi ile şiddet mağduru, kimsesiz ve evsiz kadınlara hizmet veren Beyoğlu Kadın Konukevi de sayılabilir. Kaymakamlığın

internet sitesinde verilen bilgilere göre 2003 yılından beri faaliyet gösteren Beyoğlu Evsizler Evi, ihtiyaç durumunda arttırılabilmekle birlikte, 18 yatak kapasiteli. Başvuranlar prensip olarak on beş günlüğüne kabul ediliyor ancak duruma göre bu süre uzatılabilir. Beyoğlu Evsizler Evi'ne kabul, vatandaşların ihbarı, emniyet güçlerinin sokakta bularak getirmesi veya kişilerin kendi müracaatıyla oluyor. Beyoğlu Kadın Konukevi, 2005 yılında Beyoğlu Kaymakamlığı ve Mor Çatı'nın ortak girişimiyle şiddet mağduru ve evsiz kadınlara hizmet vermek üzere açıldı. 18 yatak kapasiteli ve içinde çocuklar için kreş de barındıran bu konukevinde, Mor Çatı gönüllülerinden oluşan bir sosyal hizmet uzmanı, bir psikolog ve beş kadın görev yapıyor. Bu sığınma evinin amacı, kalacak yer sağlamanın yanı sıra kadınlara iş bulmak, eğitimleriyle ilgilenmek ve meslek edindirmek. Yeri gizli olan konukevini polis koruyor. Bu üç kurumda da kabul edilenlere barınma dışında temizlik, sağlık, gıda yardımları yapılıyor. Aynı zamanda devlet tarafından sağlanan Yeşil Kart, özürülü aylığı gibi hizmetlerden yararlanabilmeleri konusunda yol gösteriliyor.

EDINBURGH05

EVSİZLER DÜNYA KUPASI

Son olarak, bu yılın aralık ayında altıncısı düzenlenecek olan "Evsizler Dünya Kupası"na dikkat çekmekte fayda görüyoruz. Her

kıtadan toplam 48 ülkenin katılımcı olduğu organizasyon, evsizlerin hayatını iyi yönde değiştirdiği, bu değişikliklerin etkili ve kalıcı olduğu iddasında.

Bu anlamda beş senedir topluma kazandırıldığı düşünülen evsizlerin yerine sürekli yenilerinin 'üretiliyor' olması düşündürücü! Tüm bu bilgilerin ışığında

'evsizlik' olgusuna daha dikkatli bakmamız, şüpheciliğimizi evsizlere değil, onları evsiz bırakan ve üzeri örtülen süreçlere yönlendirmemiz gerekiyor.

Peki evsiz kelimesi Türkçede nasıl algılanıyor? Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre 'evsiz', evi olmayan anlamına geliyor. Evsizliğin 'çatısızlığa' indirildiği bu tanımın yanı sıra, 'evsiz barsız' da işsiz güçsüz, avare, başıboş olarak tanımlanıyor. Bu ifade bize evsizlere nasıl bakıldığı ile ilgili bir fikir de veriyor. Evsiz olmak, işe yaramaz ve tehlikeli olmak, bu yüzden de toplumun düzenini bozmak olarak algılanıyor. Bize göre bu tanım, suçlu devletin üzerinden alıp bu insanlara yüklemek demek oluyor. Bu anlamda 'evsiz barsız' insanların ötekileştirilmesi ve dışlanması meşrulaştırılıyor. Bu insanların evsiz olmalarının temel nedenlerinden biri de 'ailesiz' olmaları. Türk toplumunun değerler dizgesinde en önemli öğelerden biri, hatta belki de en önemlisi olan 'aile'nin yokluğu, bireyin toplum tarafından hor görülmesine neden oluyor. Dışarıda yaşayanların birçoğu ya ailelerini hiç tanımamış ya da küçük yaşta kaybetmiş. İçlerinde 'evlenip, yuva kurup', daha sonra ayrılanların da sayısı hayli fazla. Devletin birçok alanda aile kurumu tarafından ikame edildiği ülkemizde, bu yapının giderek çözüyor olması evsizlerin sayısının da hızla artacağına emaresi.

DEVLETİN SORUMLULUĞU

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Yönetmeliği'nde ise 'evsiz', "bedensel, zihinsel ya da psikolojik ve sosyal problemleri, keyif verici her türlü maddeleri kötüye kullanmaları gibi nedenlerle ya da bunların dışındaki herhangi bir nedenle evden atılan, uzaklaştırılan ya da evini terk etmek suretiyle sokakta geçici veya sürekli olarak yaşamak zorunda kalan, geceleri yatacak uygun ve düzenli bir yeri olmayan, terminal, metro, köprü altları, gar ve parklar gibi bölgelerde yaşayan, herhangi bir kurum hizmetinden yararlanmayan, sokakta yaşayan ve istismara açık 18 yaş üzeri kişiler" olarak tanımlanıyor. Bu tanımda yer alan "sosyal problemler" ifadesi ile devletin yükümlülük altına girdiğini görüyoruz. "Bedensel, zihinsel ya da psikolojik" şeklinde tabir edilen ve doğrudan kişinin kendisine ait sorunların yanı sıra toplumsal yaşamın ekonomik, politik ve kültürel boyutlarının da süreçte etkili olduğu kabul edilmiş oluyor. Beyoğlu Konukevi'nin finansmanının T.C. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün Sosyal Riski Azaltma Projesi kapsamında karşılanmış olması da evsizliğin 'sosyal' bir risk olduğunun kabul edildiğini gösteriyor.

Uluslararası alanda Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın tanımına göre 'evsiz', daimî konutu

olmayan kişi anlamına geliyor. Burada evsizliğin neden olduğu sağlık hizmetlerinden mahrumiyet, sosyal ve ekonomik statü düşüklüğünün sonucu olarak toplumsal ve kültürel alanda var olamama gibi diğer problemler gözardı edilip, evsizlik tanımı sadece konut problemi içerisine sıkıştırılıyor. Don Kişot'un Çocukları Derneği'nin evsizler eyleminde de bu anlayışın izleri var. "Kanal St. Martin Bildirgesi"nin altı maddesinde de özellikle altı çizilen 'barınma hakkı' kavramı, sosyal dışlanma, fiziksel ve psikolojik ihtiyaçların giderilememesi gibi sorunları içermiyor. Özellikle 'iş edindirme' konusunda bir taleplerinin olmayışı şaşırtıcı. Bunda kavramın Fransızca'da yer aldığı şekli de etkili. Evsizleri tanımlamak için kullanılan 'sans domicile fixe' Türkçeye 'kalıcı meskeni olmayan' şeklinde çevrilebilir. Mesken kelimesi, 'aile', 'yuva', 'sıcaklık' gibi kavramları çağrıştıran 'ev'in (maison) yanında hayli duygusuz kalıyor. İngiliz derneklerin kullandığı "Homeless is not houseless" sloganı tam da burada anlam kazanıyor!

Tüm bu açıklamalar İstanbul'daki evsizler için ne anlama geliyor? Şubat ayının ortalarında bastırılan soğuk havalar ve kar yağışı nedeniyle sokaklarda donma tehlikesiye karşı karşıya kalan 159 evsizlerin şehrin değişik semtlerinden toplanarak çeşitli otel, spor salonu ve huzur evlerine yerleştirildiği belirtildi. Biz de sadece bu dönemlerde dikkatleri üzerine çekebilen, kendi tanımlarıyla "evsiz değil, İstanbul'un dışarıda uyuyan, yatan" insanlarıyla konuştuk. Birazcık bu insanları tanıyalım istedik. Kim bu insanlar? Ne yer, ne içerler? Sokakta yaşamak konusunda ne hissederler? Geleceğe nasıl bakarlar?

Memleketimden evsiz manzaraları

YAZI C. ÇAĞLAR AYKAÇ - M. EZEL YILMAZ
FOTOĞRAFLAR SAYGIN SERDAROĞLU

“Dışarıda yaşayanların kim olduğunu bilmeden konuşuyorlar”

Hasan, 35 yaşında, Batman doğumlu, hiç evlenmemiş. Yaklaşık 10 senedir İstanbul'da yaşıyor. O, kendi tabiriyle “dışarıda yatan, uyuyan” bir insan. Ailesini en son askere giderken görmüş. Askerden döndükten sonra İstanbul'da çalışmaya başlamış ve 6-7 sene boyunca hep çalıştığı yerlerde barınmış; kahvede, kreşte, müzikholde... Hiçbir zaman kendine ait bir evi olmamış. Daha sonraki yıllarda iş bulamamaya başlayınca kalacak yer de bulamaz

olmuş ve böylece dışarıda yaşamaya başlamış. Şu anda Esenler'de hal içinde yaşıyor, küçük boyacı sandığıyla arada bir sigara parası çıkartmaya çalışıyor. Ailesinden kopuş geçmiş günlere dönüyor Hasan: “Para verirken her şey güzel, para yoksa hiçbir şey yok.” Para sorununa abisiyle olan geçimsizlik de eklenince ailesiyle ilişkisi tamamen kesiliyor. Bu yaşadıklarından sonra bugün, hayatta hiçbir şeye güveni ve inancı kalmamış Hasan'ın, her şeye şüpheli yaklaşıyor: “Neden

abim anneme bakıyor anlamıyorum, para mı istiyor, çıkarı ne ki? Bana fatura yollayıp annenin masrafları bu mu diyecek? Hayır yani, olur olur...” Diğer arkadaşları gibi Hasan'ın da yiyecek bulma sıkıntısı yok. Hal içindeki bazı lokantalar ona düzenli olarak yemek veriyorlar. Onun için yemekten daha önemli bir şey var: “Sigaramızı aldık mı yemek yemesek de olur.” Madde bağımlısı veya alkolik olmadığı için dışarıda yaşayan insanlarla kurduğu arkadaşlıklarında seçici

davranıyor Hasan. Bağımlı insanlarla görüşmekten çekindiğini söylüyor. En kızdığı nokta, toplumun dışarıda yaşayan insanlara olan bakış açısı: “2 senedir dışarıda yatıyorum, hal içinde, Esenler'de. Sonradan gören insanlar ne konuştuklarını bilmiyorlar. Dışarıda yaşayan insanı görünce sanki biz hiçbir şey bilmiyoruz sanıyorlar. Dışarıda yaşayan insanın kim olduğunu bilmeden konuşuyorlar. Sanıyorlar ki, müsaade ederlerse illa ki bir şey isteyeceğim.”

“Sizin gibi insanlar bizi görünce, bir acıma duygusu oluşuyor”

İbrahim, 53 yaşında. 17 senedir “kader mahkûmu.” Kars doğumlu ancak çok küçük yaşta ailesiyle birlikte İstanbul’a, “gurbete” çalışmaya geliyor. 14 yaşında evleniyor. Kendisi hikâyeyi şöyle anlatıyor: “Ben eşimle ilk tanıştığım zaman fakir bir aile çocuğu olarak tanıştım, anlaştım. Sonra özentilere boğuldu hanımefendi! 22 yıl sonra bana ilk verilen söz değişti. Benim daha varlıklı olmam lazımmış, ben zorla varlıklı olamam ki...” Sonunda eşi onu terk ediyor. Boşandıktan sonra önce ev dağılıyor, ardından çalıştığı yerden çıkartılıyor, uzun bir süre

boyunca da düzenli bir iş bulamıyor. İki çocuğu da ona sırt çevirince dışarıda yaşamaya başlıyor. Böbrek hastası ancak gerekli evrakları bir türlü hazırlayamadığı için Yeşil Kart’ı yok. Yine de bir hastanenin başhekimiyile görüşüp, durumunu anlatıp son iki sene ücretsiz tedavi görüyor. İbrahim, diğer arkadaşlarına göre daha umutlu ve daha az şikâyetçi hayatından. Tüm esnafın ona yardım ettiğini, birçok belediyenin aşevinde üç çeşit “sıcacık yemek” bulunduğunu, insanların ona destek olduğunu söylüyor. “Memleketinize niye dönmüyorsunuz?” diye

sorunca, “Akrabalarım bana bir ekme verip sonra her gün başıma vuracaksa olmaz, bana ters geliyor” diyor. İbrahim, hangi durumda olunursa olunsun insanoğlunun bazı toplumsal kurgulardan vazgeçemediğini hatırlatıyor bize; gururdan söz ediyor: “Sizin gibi insanlar bizi görünce, bir acıma duygusu oluşuyor. Çağırıyorlar, yardım ediyorlar. Market, lokanta, mahalle sakinleri... İnsanların böyle hissetmesi benim gücüme gidiyor ama reddedemiyorum da...” İbrahim de Hasan gibi alkolik ve bağımlı olmadığından

genelde yalnız başına yaşıyor: “Sokakta kalmak iş değil, meslek değil, alışkanlık da olamaz. Alışkanlık yapma gözüyle görenler kendisini iyice unutmüş insanlar, bağımlı insanlar. Aileye götürsen, günde beş vakit bal da versen durmaz artık. Niye? O insan kopmuş artık çünkü. Ama o da insan sonuçta, ben hor görmem. Benle onun arasındaki fark; o sıcak yuvada durmaz, ben sıcak yuva ararım bulamam.” Sohbetimizin başında “küstüm ben evlilik hayatına” dese de, İbrahim’in gelecekte beklediği yeniden evlenebilmek ve “bir yuva kurabilmek.”

“Biriyle evlenmeye kalksam nasıl olacak? Ama benim umudum var!”

Kaya, 44 yaşında, hiç evlenmemiş. 20 senedir dışarıda yaşıyor. 2 yaşında geçirdiği çocuk felci ve üstüne uygulanan yanlış tedavi sebebiyle tekerlekli sandalyede yaşıyor. Balıkesir Çocuk Esirgeme Kurumu’nda büyümüş. 15 yaşındayken annesi Kaya’yı buluyor ve vefatına kadar geçen 4 sene boyunca onunla yaşıyor. Varlığından

sadece 4 senedir haberdar olduğu kardeşleri daha sonra Kaya’nın bakımını üstlenmiyorlar. O da böylece “direkt sokağa düşüyor.” Engelli olduğu için çalışmıyor, bazı yazlar Bodrum’a gül satmaya gidiyor. Onun dışındaki zamanlarda ise Bebek’te Çamlıbahçe’de kalıyor. Kaya, diğer arkadaşlarından daha

şanslı. Orada gözardı edilemeyecek bir sosyal yaşantısı var. Her sabah çorbasını içtiği lokantası, ona eşya ve kıyafet getiren arkadaşları, her akşam sohbet ettiği balıkçı dostları, 6 ay süren bir ilişkisi, genç öğrenci arkadaşlarıyla geniş bir çevreye sahip. En büyük sıkıntısı tinerçiler. Tinerçiler, gelip

para istiyorlar, para bulamayınca da, “bilinçleri yerinde olmadığından” Kaya’nın tekerlekli sandalyesini, kıyafetlerini parçalıyorlar. Sohbetimiz, Kaya’nın gelecek hayalleriyle son buluyor: “Arkadaş olsam, evlenmeye kalksam birisiyle nasıl olacak? Ama bir gün o da olacak, merak etmeyin, umudum var.”

“Madem hayat benle dalga geçiyor, ben de onunla dalga geçerim”

Behçet, Yaman ya da Bekir. Her şehirde başka bir ismi başka bir mesleği var. Bazen tıp mezunu, bazen emniyet müdürü bazen de Amerika’da eğitim görmüş bir profesör. “Hiç kimsem yok, tek başıma hükümdar, devletim. Görevliyim şu anda, İstanbul’u komple

bitirmeye görevliyim” diyor. Devletin yönetim şekli hakkında projeleri var. İzmir Türkiye Komünist Partisi’nin kurucularından olduğunu söylüyor: “Sosyalist toplum güzel bir toplum ama komünist toplum çok daha güzel. Ama sosyalizm küçükken güzel, büyüyünce makaralar

çözülüyor” diyor. Behçet, Yaman veya Bekir, sadece bizimle biraz eğleniyor, “siz kimsiniz ki” der gibi, “bu saçma sapan soruları sorup çekip gitmeyecek misiniz, vicdanlarınızı rahatlatıp, renkli, huzurlu, sıcacık yaşamlarınıza geri dönmeyecek misiniz” der gibi eğleniyor bizimle.

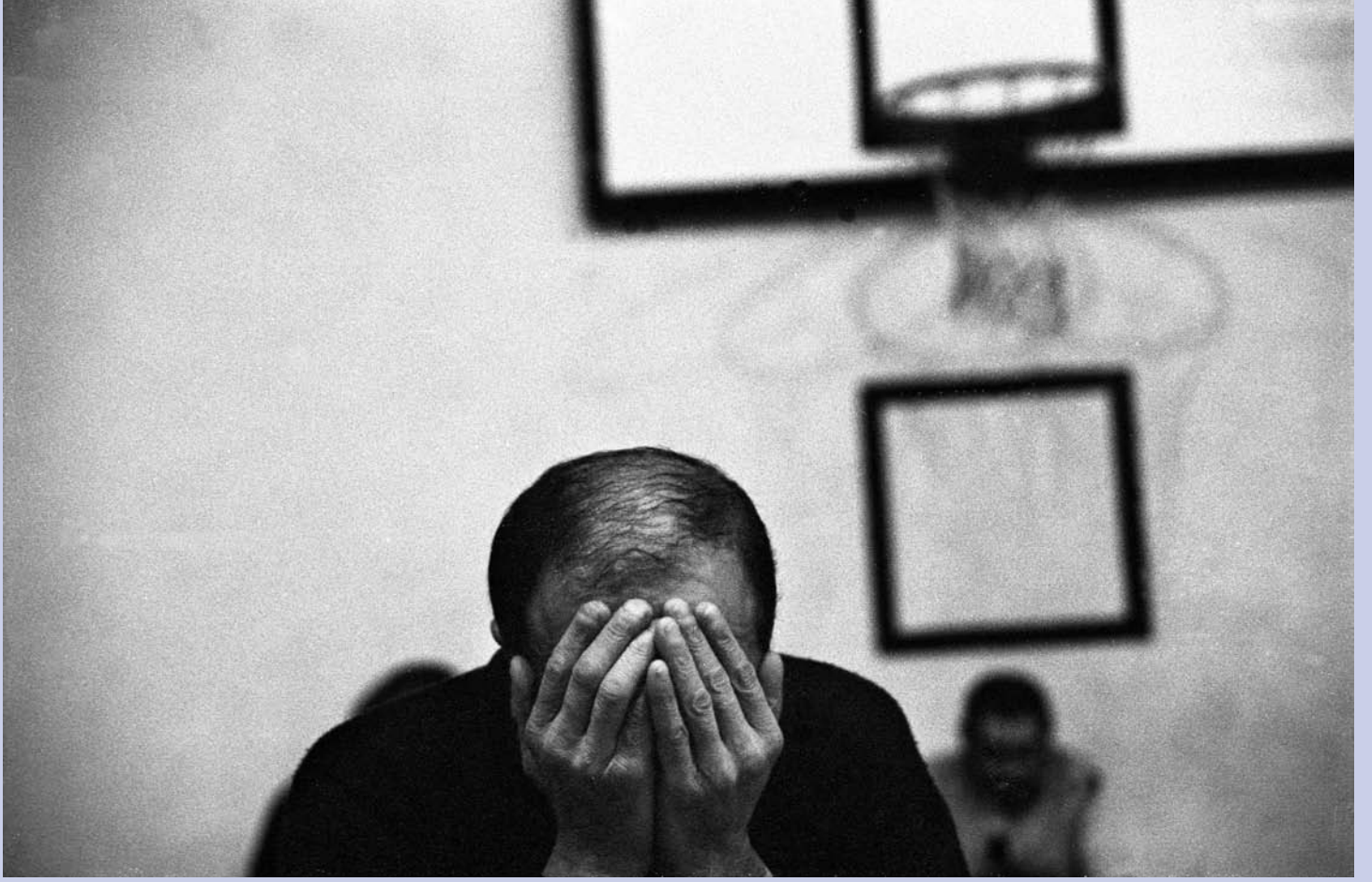
“Umut mu? Ne umudu? O, isim o. Umut gitti...”

Kâşif, 58 yaşında. Konuşmak için hamle ettiğimizde, yüzümüze uzun uzun baktıktan sonra “sizin gibi kız çocukları gördüğüm zaman iğreniyorum” diyor ve nedenlerini anlatmaya başlıyor. Kâşif, aslen Edirne doğumlu ancak İstanbul’da doğup büyümüş. Evli ve bir çocuk babası. 35 yaşındayken eşinden boşanıyor ve kızı

da bir daha onu görmek istemediğini söylüyor. Bu yüzden tüm kız çocuklarından nefret ediyor. Kendi deyimiyle, 23 senedir sokakta yaşıyor. Çalıştığı ayakkabı fabrikasından bir süre sonra çıkartılıyor ve geçici işlerde çalışmaya başlıyor; şoförlük, inşaat işçiliği, hamallık, ayakkabı boyacılığı vs. Kâşif, bir alkolik ama isterse bırakabileceğini söylüyor. Bir süredir, ayağını incittiğinden, çalışmıyor. Hangi semtte kaldığını sorunca, “semtin ne önemi var, nerde barınacak yer bulursak orda kalıyoruz”

diyor. Kâşif, Kaya ve Talha kadar şanslı değil esnaftan yardım almak konusunda. Bunun sebebi sürekli alkollü olması ve bu nedenle esnafı ilişki kurmakta zorlanması olabilir. Hükümetten çok şikâyetçi: “Eskiden herkesin kafasını sokacak bir yeri vardı, para da insan da daha değerliydi. Eskiden gecekondu vardı, var mı şimdi gecekondu ne Ankara’da, ne İstanbul’da!” Devlete o kadar kızgın ki, devletten maaş bile almak istemiyor ve ekliyor, “devletten maaş alacağıma, sadaka alırım daha iyi. Hani acıyan insan verirse en azından

o helal eder. Devletin neyini alacağım, maaş diye vereceği yine milletin parası.” Kâşif, vatandaşın da şikâyetçi: “Eğer uyuduğum bank bir vatandaşın yazlığının ya da evinin önündeysen ya da evinin önündeysen polis de gelip beni o banktan, devletin insanlar için yaptığı banktan kaldırıyor... Ya kimi, kimin toprağından kovuyorsun sen?” Son olarak gelecekte ne umduğunu soruyoruz: “Umut mu? Ne umudu? O, isim o. Umut gitti... Mezarlıkta mı, yürüyor mu, oturuyor mu? Şansın varsa yaşarsın...”

**“23, ayy.. 24, ayy... 25 yaşındayım.
Kafam kayıştı.
2008 oldu ya, ondan...”**

Talha, İstanbul’da, Çocuk Esirgeme Kurumu’nda büyümüş. Ancak 2 yaşında düştüğünden beri bir eli, bir ayağı tutmuyor; kafasından aldığı bir darbe nedeniyle de 3-4 yaşlarında bir çocuk gibi konuşabiliyor. Kaya gibi Çocuk Esirgeme Kurumu’nda büyüyen Talha’nın da orada geçirdiği kaza sonucu engelli olması kafamızı karıştırıyor. 18 yaşına geldiğinde İstanbul Valisi artık çıkması gerektiğini söylüyor ve doğum gününde tek bir tanıdığının bile olmadığı İstanbul sokaklarında yürümeye başlıyor. İlk çıktığı gün yürüye yürüye Taksim’e geliyor ve tam 7 senedir de Taksim’de yaşıyor.

Hem engelli hem de küçük hırsızlıklardan ve kapkaççılıktan sabıkalı olduğundan Belediyeden, kaymakamdan yardım istiyor ancak nafile: “neyeye gitçem, git buyadan dediley...” Devletten ‘özürlü aylığı’ almaya çalışıyor, ancak muhtar kaydı, nüfus cüzdanı gibi birçok resmi evrakla uğraşamadığından başarılı olamıyor. Bu durumda da Talha’yla devlet değil, esnaf ve civardaki vatandaşlar ilgileniyor. “Bu engelli halinizle kapkaççılık yapmak zor olmuyor mu?” diye sorunca, “kolay da olça zoy da olça yapaçam, başka çayeçi mi vay? Biy ekmek payaçı, çay payaçı

yokça ne yapaçam?” diye cevap veriyor. Bazı sabahlar, bakkalların önüne bırakılan ekmek kasalarından ekmek alıyor. Hayatta tanıdığı kimsesi yok. Talha, birkaç kere uyuşturucu kullanıyor arkadaşlarından alıp: “aldım biykaç kez, çonya biy baktım tünelde yatıyoyum, meydanda kalkıyoyum, oyaya naçıl gittim anlamıyoyum, çonya dua ettim, namaz kıldım bıyaktım.” Talha bir de hesap açtırmış kendisine. Onunla konuşan arkadaşlarına hesap numarasını veriyor ve ekliyor ‘veyenden de veymeyenden de Allah yazı olsun. Kiminin payaçı, kiminin duaçı...’

**‘Traşlı’
evsiz...**

Ahmet, 27 yaşında. O sadece 3 aydır sokakta yaşıyor. Aslen Erzurumlu, İstanbul’da doğup büyümüş. Abisiyle beraber Gebze’de bir fırınları var, ancak “abisi patron, o ise işçi gibi çalıştığından” sinirlenip evi terkediyor. Şimdilik Haydarpaşa Garı’nda, bazen de yurtlarda kalıyor. Aşevlerinde yemek yemeye utanacak kadar, her gün özenle traş olacak kadar, diğer evsiz insanlarla bir arada olmak istemeyecek kadar uzak henüz evsiz olmak fikrinden. Bu duruma alışamamış. Ahmet’in umudu bir an evvel eve dönmek, evlenmek ve bir çocuk sahibi olmak.